

mogočna, a zmerom mrtva, okostenela organizacija, kakor sta stranka in ves njen realizem v politiki brez žive ideologije mrtva, okostenela zgradba brez življenjske plodnosti. Konfesija je potrebna, a religija je globlja realnost, ker konfesija iz nje črpa življenje; stranka, organizacija, realna politika in vsa njena taktika so potrebne, a ideologija je globlja politična realnost, ker vsej organizirani nadstavbi šele vdihava življenje, šele daje upravičenost.

Tako neutajliv je ta odnos nadrejenosti in podrejenosti teh dveh realizmov v politiki, da v izrednih, hudih časih, v dobah, ko človeštvo preživlja krize, obvlada vse politično življenje ne stranka in njena politična rutina, marveč ideologije in ideologi, ki jim pravimo revolucionarji, ker so za svojo ideologijo pripravljeni vsak čas dati svoje življenje. Brez tega realizma bi se dejanje in ravnanje ljudi usmradilo v neplodnih zastojih in hiranjih. Mimo tega priča geneza vsake politične stranke, ki je kdaj plodno gibala življenje, da se je zmerom porodila iz jedra ideologov, iz skupine ljudi, ki so bili prežeti z nekimi spoznanji do one stopnje, ko se spoznanje prelevi v takoimenovano „idée force“, idée motrice“, in poseže v tok vsakdanjega življenja.

In če se danes razgledamo po življenju slovenskega naroda in se vprašamo: kakšnega političnega realizma nam je predvsem treba v današnjih časih prevrednotenja vrednot, ali realizma taktične modrosti in previdnosti političnega oportunitizma ali realizma življenje oblikujočih ideologij, ki po spoznanju utegnejo biti tako silne, da bodo že vendar enkrat ustvarile v našem življenju krvavo nam potrebni radikalizem v politiki, ki ga tudi revolucionarnih dejanj ni strah, se mi zdi, da odgovor ni težak. Snovanja kakršnihkoli strank, ki bi jih bila le politična taktika in kakršnokoli „realno politično udejstvovanje, ki so mu meje podane z zakoni in političnimi oblikami,“ se mi zdi jalovo, če naj bi danes pomenilo vse naše politično udejstvovanje. Enotna politična skupina, ki bi družila ljudi neglede na njihov svetovni, zlasti pa socialni nazor in bi ji bil ves program izčrpan le v borbi za slovenstvo, se mi zdi neresen poskus, ki v življenju ne bo nikoli uspel. In tako se mi zdi, da je resnični globlji realizem v današnjem slovenskem političnem življenju res šele v povojih, to se pravi, pri onih skupinah mladih ljudi, ki si danes nemara šele ustvarjajo svoje ideologije, ki se v sebi bore za prečiščenje ideologij, ki nemara tem ideologijam grade tudi že organizacije za praktično borbo, ki pa danes, če so res radikalne, seveda ne morejo snovati drugje nego globoko pod površino. In le enega bi si želel: da bi te nove ideologije, te mlade organizacije, če so, našle nosilce, ki bi bili etično tako globoki, silni in neomajni, kakršni morajo biti nosilci ideologij in organizacij v hudih, prevratnih časih. Potem nas ni treba biti strah za realizem v slovenski politiki.

S. Leben.

Iz naših listov

„Slovenčev“: Ne! — Za vstop Rusije v Zvezo narodov je v Ženevi glasovalo 38 držav; sedem držav se je glasovanja vzdržalo; odsotni so bili zastopniki štirih držav; proti vstopu so glasovale Švica, Portugalska in Nizozemska. In če bi imel v Ženevi glas zastopnik ljubljanskega „Slovenca“, glasila vernega slovenskega itd., bi se bil tem trem državam pridružil kajpak

tudi „Slovenec“ in porazil bi bil sovjetsko Rusijo z vso prepričevalno tehtnostjo svojih moralnih argumentov, ki bi si jih izposodil kar pri gospodu Motti, švicarskemu delegatu. Gospod Motta namreč in za njim naš „Slovenec“ protestirata, oziroma sta protestirala proti vstopu Rusije z argumenti morale in človečnosti. Seveda, če bi s temi argumenti preiskali danes ta dan, katera država ima pravico do sedeža v Društvu narodov, bi se zgodilo, da bi palača ob Lemarnu ostala malodane prazna. Zato se nam po pravici zdi, da je moralno ogorčenje gospoda Motte in „Slovenca“ ogabno licemerstvo, ki vidi pezdirstvo v tujem očesu, bruna v svojem pa ne. Ali je že pozabljena vojna kampanja premnogih evropskih držav in poglavitnih evropskih vele-sil, ki so brez vojne napovedi, za hrbti raznih Kolčakov, Denikinov in Vranglov udirale v Rusijo? Res prelepa mednarodna etika. Ali je Mussolinijeva Italija demokratska država, ki dopušča svobodo prepričanja in vesti? Pa Matteotti? In vendar ni Švica nikoli protestirala, da sedi Italija v Zvezi narodov, in če imamo dober spomin, tudi „Slovenec“ ne. Ali je kdo že protestiral, da sedi v Društvu narodov Avstrija. Ali „Slovenec“ nemara ni znano, kaj se je godilo in se godi v Avstriji? In vendar piše o njej tako milo in dobrohotno prizanesljivo, da se človeku gabi, ko se potem postavlja v pozo neizprosne moralne sodnike, ko gre za Sovjetsko Rusijo. In sistem s tako dvojno moralno naj bi danes ozdravil svet? Če je kaj pod božjim solncem, kar sveta še nikoli ni ozdravilo, je to licemerstvo.

V resnici se namreč za moralnim ogorčenjem švicarskega delegata skrivajo vse drugi nagibi. Švicarski: ne! je posledica silne časopisne kampanje, ki so jo proti vstopu Rusije vodili in navdihovali švicarski militaristični krogi, ki so od nekdaj bili in so še danes zagrizeni germanofili. Za švicarskim „ne“ stoji švicarska vojaška klika in za njo Hitlerjeva Nemčija, danes najneizprosnejša sovražnica Rusije, pa ne iz moralnih razlogov. Ti vojaški krogi in z njim zvezane nacionalistične organizacije so celo sklenili, da bodo nabrali 50.000 podpisov, ki naj bi izsilili „referendum“, da Švica izstopa iz Zveze narodov, če bo vstopila Rusija. A glej, do kam sega moralno ogorčenje! Ko so delegacije drugih držav pojasnile Švici preprosto resnico, da bi Zveza narodov v tem primeru morala zapustiti Švico, je bilo konec pobiranja podpisov in švicarski delegat je izjavil, da Švica ne bo izstopila, ker bi jo tak korak spravil samo v nezaželjen položaj osamljenosti. Resnica pa je ta, da je ob priprostem pojasnilu tujih delegacij postalo federalnemu svetu neprijetno pri duši, zakaj Društvo narodov donša Švici letno 30 do 40 milijonov zlatih frankov.

„Slovenčevo“ moralno ogorčenje proti vstopu Rusije v Društvo narodov pa je nov dokaz za neko kampanjo. Nam je ta kampanja ljuba, ker vsaj vemo, pri čem smo. Če je namreč človek še pred nekaj leti odprl „Slovenca“, se mu je včasih zazdelo, da bere kar komunistično glasilo, tako je znal biti „Slovenec“ demagoško rdeč. Vsega tega je zdaj konec. Čezdalje bolj jasno in določno se opredeljujejo po svetu države, organizacije, posamezniki. Nuja razmer sili na desno ali na levo, v konservatizem ali radikalizem. V časih krize ni kolebanja in srednje poti. Srednja pot se ustvari sama, se sama iz-cimi, ko je kriza premagana. Le da jo s srednjo potjo ni mogoče premagati. In v tem opredeljevanju je katolicizem ne samo pri nas na Slovenskem, am-

pak po vsem svetu zavil zadnje čase odločno na desno, v konservativnem. „Slovenec“ je le verno zrcalo tega okreta in vseh hudih zadreg, v katere danes spravlja katolištvo ta preokret. Zakaj v desničarskem taboru se je katolištvo znašlo v malo neprijetni družbi vseh današnjih diktatorjev in fašizmov. Saj bi se jih katolištvo gotovo ne branilo, če bi bili današnji fašizmi bolj verni in katoliški, kakor se po Napoleonovem padcu ni branilo Svete Zveze z najkonservativnejšimi in najbolj absolutističnimi državami proti takratnemu radikalizmu, ki je snoval v obliki demokracije in liberalizma. A' današnji fašizmi so katolištvu nenaklonjeni, današnji fašizmi so nietzschejanski, poganski in kajpak konservativni kakor katolištvo. Samo da katolištvo zaradi njihovega poganstva ne more brezpogojno z njimi. Ta sitni in neprijetni položaj današnjega katolištva pojasnjuje vso zbežanost, zadrego in brezglavost, ki se je zadnje čase tako očitno kazala v „Slovencu“; spomniti se je treba le zbežanosti „Slovenca“ ob avstrijskih dogodkih. Izhod, ki ga je našel „Slovenec“ iz tega položaja, pa je ganljiv: ogreva se in vidi rešitev sveta v povratku k demokraciji, k tisti demokraciji, ki jo je na evropski celine rodila francoska revolucija in v kateri je vse katolištvo še pred dobrimi sto leti videlo prav tako neizprosnega sovražnika kakor dandanes v marxizmu. Ni je namreč na svetu organizacije, ki bi se znala bolje prilagojevati nego katoliška cerkev.

S. L.

Politični pregled

Louis Barthou

Večkrat sem imel priliko od blizu opazovati Barthouja. Bil je takrat še tista majhna sloka postava, rekel bi, skoraj da brez obraza. Saj mu je glava izginjala za brki in očali, tako da smo zmeraj mislili, kadar smo ga poslušali v pariškem parlamentu, da prihaja njegov glas od nekod drugod, kamor mi sploh nimamo pristopa. Isti vtis sem dobil o njem, ko sem ga opazoval Accadémie française, ko je v zelenem svilenem fraku predsedoval delitvi nagrad za moralne zasluge. Isto je bilo, ko smo ga srečavali v salonih levega in desnega obrežja Pariza. Po teh salonih je nastopal z najbolj izrednimi predavanji. Vsebina teh njegovih predavanj je bila zmeraj silno pestra, rekel bi čudna. Ko se je vsa francoska politika otresala more romantike, v katero je zabredla pod Briandovim vodstvom, je Barthou predaval o romantiku Lamartinu kot govorniku, dasi je bilo vsakemu gimnazijcu znano, da je bil Lamartine slab govornik. In ko je ta ali oni modernistični literarni salon v Parizu divjal proti Victorju Hugoju in ga trgal, kakor je možno trgati sleherno človeško figuro, ki se preveč zavija v patetiko, je Barthou sedel za mizo in pisal knjigo v obrambo pesnika Victorja Hugoja.

Vse to se nam je pri Barthouju zdelo kot uganka, posebno za nas opazovalce iz srednje Evrope. Često smo stali čisto blizu ob njem in se mu nismo znali približati. Radi bi zvedeli marsikaj od njega, toda Barthou je bil že vnaprej tako vljuden, da mu niti ni bilo treba odgovarjati na naša vprašanja. Bil je osebnost, ki je bila napram zunanjemu svetu čisto zadržana v svoj svet. Kadar je govoril, je njegov glas donel zmeraj tako, kakor da ga slišimo, kako doma izza kupa knjig svoje ogromne knjižnice čita to ali ono poglavje